

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. An jam Parochos possint Episcopi aliquoties examinare? Ex p. 4. tr. 4.
& Misc. res. 59.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

concedunt in materia de matrimonio, & de voto, quando difficultas est recursus ad summum Pontificem propter inopiam personæ, aut alio iusto titulo, Episcopus potest dispensare in votis & aliis reservatis Summo Pontifici; ergo similiter in proposito, quando non est facilis recursus ad Episcopum, & urget necessitas ob multitudinem confessionum, poterit Parochus idoneum Sacerdotem approbare. Deinde potest dici, quod in tali casu talis approbatio Parochi valet propter ratiabitionem, & episcopiam, quia rationabiliter credi potest, quod Episcopus, si adflet, approbaret illum, & quod ratam habiturus sit talem approbationem: unde rectè Henriquez loco supra citato ait, hanc sententiam esse probabilem, ex ratiabitione.

4. Verùm, his non obstantibus ego etiam in tali casu non concederem Parochis hanc auctoritatem; unde Trullench in *Bullam Cruciatae*, libr. 1. §. 7. capit. 1. dub. 2. num. 2. sic ait: Adverte tamen Henriquez tenere posse Parochum defatigatum tempore Paschæ, aut Iubilæi in quo concurrunt plures confessiones, approbare confessorem doctum, si non est facilis recursus ad Episcopum, quod in casu necessitatis, & non aliâ satis probabile existimat Ludovicus à Cruce, hoc autem ego in praxi admittere non auderem, videtur enim aperte repugnare dispositioni Tridentini. Ita ille, & ego.

5. Et tandem hic quæro, an saltem possit Parochus exponere ad confessiones suorum subditorum Sacerdotem approbatum à quocumque Episcopo. Et affirmativè nominatim contra me respondet Leandrus de *Sacram. ubi supra quæst. 59.* qui citat Henricum Coninch, Ioan. de la Cruz, Candidum, & alios, quibus ego addo Amicum in *Cur. Theolog. tom. 8. disp. 1. §. sect. 3. n. 119.* ubi docet, approbatum ab uno Episcopo ceteri approbatum pro tota Ecclesia, licet fateatur posse Episcopum unius Diocesis, ut illi suas oves committat. Ergo dum Episcopus non prohibet Sacerdotes ab aliis Episcopis approbatos, non posse absque suo novo examine in sua Diocesi excipere confessiones, dum hoc inquam, non prohibetur, sequitur posse Parochum dictum Sacerdotem in sua Parochia ad confessiones exponere.

6. Verùm contra Leandrum, & alios non discedo à sententia negativa, quam olim docui, & hodiè puto ab illa sine temeritate non posse discedi, stante Bulla Sanctissimi Domini nostri Innocentij X. in causa Angelopolitana Iurisdictionis, sub die 9. Maij 1648. in qua responsione ad nonum dubium sic habetur, Nonò, utrum Regularis quicumque, etiam Societatis Iesu possit administrare Sacramentum Pœnitentiæ Secularibus absque licentia Episcopi Diocesani, etiam in aliena Diocesi approbatus sit? Respondetur, Regulares etiam Societatis Iesu in una Diocesi ab Episcopo approbatos ad confessiones personarum secularium audiendas nequaquam posse in alia Diocesi huiusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diocesani. Ita ibi. Unde cessat hodiè quæstio superius apposita, & de qua dissenso aliqua erat inter Doctores, utrum approbatus ab uno Episcopo, esset approbatus pro omnibus Diocesis; nam, ut aperte patet ex supra citatis verbis Pontificis, negativè omnino respondendum est, & opinio affirmativa hodiè nullam speciem probabilitatis habere potest. Imò ego puto etiam, ante Bullam Innocentij X. dictam sententiam non fuisse probabilem, stante alio decreto Urbani VIII. anno 1628. ut bene observat

Cardinalis Lugo ubi *supr. num. 29.* Sed de his ego etiam alibi. Unde caveant in posterum Confessarij, sententiam Henriquez, Coninch, Amici, & aliorum ad praxim deducere.

in Ref. 24. §. Probatum.

RESOL. XV.

An iam Parochos possint Episcopi aliquoties examinare? Ex part. 4. tractat. 4. & Miscell. Resol. 59.

§. 1. Hanc quæstionem non invenies ita facile apud Doctores, & affirmativam sententiam docet Agidius Trullench in *expof. Bullæ Cruciatae* lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 5. num. 3. & Joan. Sancius in *selectis disp. 50. per rotam* pro cuius explicatione suppono certum esse, posse Episcopum unum, vel alterum Parochum examinare quando defectus scientiæ adeò notus esset, quòd vel nullatenus posset celari, vel errores admissi à Parocho id ostenderent, tunc enim cum errores, vel fama publica se gerant tanquam accusatores, in Parochum jus habet Episcopus vocandi illum ad suum Tribunal, & confessionem juridicam ab eo excipiendi (hoc est, per examinationem) scientiæ quantitatem mensurandi, quam si minus sufficientem, quam oportet, habere Parochum invenerit, poterit absque dubio vel ab officio suspendere, aut illi coadjutorem designare, ut constat ex Trident. *sess. 21. cap. 6.* Verùm difficultas est, an valeat Episcopus vocare ad examen omnes Parochos generaliter, quamvis nulla præcedat infamia imperitiæ ipsorum? & ut dixi, affirmativè respondet Sancius; nam potest Episcopus vocare ad examen, ut omnes concedunt, Confessarios tam seculares, quam Regulares, ut experiatur an sufficientes sint, vel non, quia fundamentum sufficientiæ mutabile & variabile est, qualis est sufficientia & boni mores, & quia leges, seu facta ab uno legislatore, seu Superiore potest successor derogare, nisi superius jus, aut legislator obstit. Propter eandem igitur rationem fas erit illi vocare ad examen Parochos universos, ut ei per experientiam innotescat, an illorum scientia sit extenuata, & boni mores mutati, cum Parochi nullo modo possint juvari jure, aut exemptione magis, quam ceteri Confessarij. Deinde non minoris esse momenti visitare Parochos in externis, quam internis, neminem credo in dubium revocare. Sed Episcopus habet jus visitandi annis singulis, ut ex Concil. Trident. *sess. 21. cap. 3.* constat, Parochorum vitam & mores; quare igitur impeditus erit illorum scientiam perquirere? Porro nisi examinentur Parochi, non posse verba Concilij plenè servari reor, ait enim Concilium debere Episcopum visitare beneficia curata, & prospicere an cura animarum rectè exercentur: at si prævio examine non posse prospicere num rectè ministræ exercentur animarum cura, arbitror. Nam animarum cura non præcipue sita est in eo quòd Parochus Sacramenta petentibus ministrat, sed etiam in eo quòd rectè ministrat; nisi perquiratur Parochorum scientia, sciri nequaquam poterit, num rectè ministrantur Sacramenta, vel non, præcipue Pœnitentiæ: igitur ut mens & Concilij verba verificentur, contentis teneri Episcopos explorare an animarum cura rectè exercentur, vel non, opus esse videtur Parochorum scientiâ per examen mensurari, & ita hæc omnia docet Sancius *loc. cit. n. 11. & 12.* ubi etiam testatur hanc opinionem in praxi his temporibus deduxisse D. Andream Pacheco Episcopum Segoviensem virum doctiss.

NTON
Opera
Tom. 1 & 2
E III

doctissimum, D. Joannem Manuel Episcopum Sigtuntinum, & D. Castillo Episcopum Caleguritatum, & ante omnes Joannem à Ribera Archiepiscopum Valentinum, ut testatur Trullench, qui omnes examinaverunt Parochos.

2. Sed his non obstantibus non desunt Doctores contrariam sententiam docentes, & ideo contra Hispanum, alium Hispanum opponamus, & is est Ludovicus de San Juan in *Summa*, seu Luz de Sacerdotes *quest. de Sacrament. Pœnit. art. 2. dub. 3.* ubi sic asserit, (No puede el obispo compeler à los Curas à nuevo examen, porque ipso jure son los curas confesores idoneos.) Unde non bene dixit Sancius *num. 15.* Nullum usque modò inveni docentem, non posse Episcopum Parochos examinare, nam poterat legere supradictum auctorem hanc sententiam docentem, quam etiam novissimè tenet & docet Homobonus de Bonis in *Exam. Eccles. part. 3. tract. 15. cap. 9. quest. 31. resol. 1.* ubi sic ait: Successori in Episcopatu integrum est omnes, quamvis simpliciter & absolute approbatus, generatim ad examen advocare, & quos idoneos non invenerit rejicere. Quo autem ad Parochos dico Episcopum ad novum examen eos vocare non posse, si quidem animarum curatores, qui perpetuum titulum habent, à jure approbationem obtinent, quam locorum Ordinarij ab eis revocare non valent, quamvis ex nova causa ob demerita à munere eos suspendere & aliquando punire integrum sit. Ita ille, & ante illum Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 1. cap. 16. numer. 201.* Verùm his non obstantibus affirmativam sententiam ego teneo, unde Barbosa de *potest. Parochi capit. 2. numer. 10.* sic ait: Post electionem factam & collatam sibi Parochialem non existimet Parochus se non amplius de doctrina & litteratura rationem redditorum, quia sacra Congregatio Concilij in una *Placentina sub die 6. Augusti 1628.* censuit liberum esse Episcopis, tam in visitatione, quam extra iterum examinare super doctrina & litteratura Parochos approbatos ab Antecessore tempore provisionis Parochialium, nec non superveniente rationabili causa & suspitione ignorantia posse examinare ad effectum *capit. 6. sess. 21. de reformat.* Ita Barbosa, unde stante dicta declaratione sacra Congregationis opinio Homoboni & aliorum non est admittenda. Dico igitur Episcopum posse iterum examinare Parochos ab Episcopis antecessoribus approbatis & examinatis.

RESOL. XVI.

An Confessarius dubius de sua jurisdictione possit confessiones excipere?

Et advenitur, quod in tali casu non sint peccata iterum confitenda Sacerdoti habenti certam jurisdictionem.

Et notatur, quod confessarius possit aliquando absolvere sub conditione de presenti dicens: Ego te absolvo, si habes usum rationis.

Idem dicendum est, si judicare non possit, an penitens praebeat sufficientem materiam absolutioni sacramentali.

Et an sufficiat in his casibus habere hujusmodi intentionem, seu conditionem in mente retentam, absque exteriori prolatione verborum? Ex part. 4. tract. 3. Ref. 38.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet noster amicus P. Naldus in *Summa ver. confessio numero 32.* Confessarius dubitans an habeat facultatem absolvendi, puta quia mortuus sit Delegatus, vel privilegium aliquo modo dubium, & in similibus, & aded dubitat, quòd non potest intellectus in neutram partem determinari, sed anceps, & suspensus remaneat, tunc duobus simul concurrentibus potest absolvere. Primò ut adsit necessitas penitentis, puta suscipiendi Eucharistiam, vel per longum tempus confiteri non possit. Secundò ut absolutio detur sub conditione, si possum, & cum onere iterum confitendi habenti certam jurisdictionem; in his enim casibus nihil sit temerè, & irrationabiliter, & si Sacramentum re vera non subsistat, nulla ei fit injuria, quia conditio nihil ponit in esse. Et similiter potest Confessarius absolvere aliquando sub conditione de presenti, & que non est actu suspensiva, quando scilicet dubitaret an penitens ob etatis imbecillitatem haberet perfectum usum rationis, nec ne, dicens: Ego te absolvo, si habes usum rationis; & idem erit si judicare non possit, an penitens praebeat sufficientem materiam absolutioni sacramentali, ut contingit in conscientis valde timoratis, & sufficeret in his casibus habere ejusmodi intentionem, seu conditionem in mente retentam, absque alia exteriori prolatione verborum, hac omnia Naldus, & ante illum Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 1. cap. 8. numer. 102.* Coninch de *Sacrament. disp. 8. dub. 6. numero 43.* Suarez in *3. part. tom. 4. disp. 26. sect. 6. & alij.*

2. Non desinam tamen hic adnotare in tali casu non esse peccata iterum confitenda Sacerdoti habenti certam jurisdictionem, docere Joannem Salas in *1. 2. tract. 8. diffus. unica, sect. 27. num. 283.* ubi sic ait: Dico, in necessitate, & sub conditione licitum est uti jurisdictione dubia sine onere confitendi iterum eadem peccata Sacerdoti habenti jurisdictionem certam; durum enim, & intolerabile esset cogi hominem partim necessitate eligendi Confessorem dubium, partim lege Dei, seu onere, quod à Sacerdote necessario imponendum penitenti sit, ad confitendum bis eadem peccata; ergo sine tali onere absolutio est valida. Confirmatur primò, quia etiam si Sacerdos tale onus non imponeret penitenti, si ve quia oblitus est, si ve quia noluit, si ve quia existimavit necessarium non esse, probabile est absolutionem validam fuisse. Ergo non tenetur Sacerdoti habenti certam jurisdictionem peccata eadem confiteri. Confirmatur secundò, quia in dubio jurisdictionis improprie dicto, seu non excludente iudicium probabile, confessio facta non est repetenda Sacerdoti habenti certam jurisdictionem nacta opportunitate. Ergo nec in dubio proprie dicto; eadem enim ratio quantum ad hoc esse videtur in utroque eventu. Ita Salas.

3. Sed tu ne discedas à contraria sententia, quam præter Doctores citatos, tenet etiam Vilalobos in *Summa tom. 1. tractat. 9. difficultat. 51. numer. 3.* Ubi sic asserit: [Digo que si huviere jurisdiction dubia, tambien aura duda en si se puede administrar este Sacramento; y in necesidad grave, y entonces ha de ser de baxo de condicion, y con carga de que despues haviendo oportunidad, se confesse con quien tenga jurisdiction cierta.] Sic ille.

RESOL.